

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/28/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6923202904
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6923202904.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. D. XXX, XXX XX C. D., právne zastúpený Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Železničná 257/19, 050 01 Revúca, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 6 507,66 € s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 17C/13/2023 - 116 zo dňa 05. januára 2024 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku o čiastočnom vyhovení žalobe m e n í tak, že žalovaný j e p o v i n ť zaplatiť žalobcovi sumu 2 000,- € do 15 dní od dňa právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti, t.j. v časti úroku z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 2 000,- € od 04.10.2023 do zaplatenia žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n ť nahradiť žalobcovi trovy konania o nároku na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100% z prisúdenej sumy peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

III. Žalobca j e p o v i n ť nahradiť žalovanému trovy konania o nároku na úrok z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 6 507,66 € od 04.09.2023 do 18.09.2024 v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou došlou na súd prvej inštancie dňa 08.08.2023 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 6 507,66 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 6 507,66 € od doručenia žaloby žalovanému do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 000,- € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 2 000,- € od 04.10.2023 do zaplatenia, všetko do 15 dní od dňa právoplatnosti rozsudku (I. výrok), vo zvyšnej časti žalobu žalobcu zamietol (II. výrok) a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy (III. výrok).

3. Súd prvej inštancie vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového stavu zisteného vykonaným dokazovaním a z ust. § 3, § 9, § 10 ods. 1, § 13, § 19 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“), čl. 1 ods. 2 a 3, článok 2 ods. 1, 2 a 9, čl. 6 písm. b), článok 16 písm. b), článok 17 ods. 1, 2, 3 písm. c) bod iii), čl. 19 a čl. 22 smernice Európskeho parlamentu

a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“), čl. 2 smernice Rady 89/391/EHS, § 85 ods. 1 a 2, § 86, § 88 ods. 1, § 89 ods. 1 a 2, § 91 ods. 1 a 3, § 92 ods. 1 a 2, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1 až 3 a § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z.z.“ alebo „zákon o HaZZ“), § 11, § 13, § 100, § 101, § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej aj „OZ“), § 3 ods. 1 nariadenia Vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, ako aj z príslušnej súdnej praxe Súdneho dvora Európskej Únie (ďalej aj „SD EÚ“ alebo súdny dvor“).

4. Súd prvej inštancie ustálil, že predmetom konania je nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva Európskej Únie (ďalej aj „právo EÚ“ alebo „právo Únie“) v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z.). Mal za to, že má právomoc na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu.

5. Ďalej mal za to, že pasívne vecne legitimovaný v prejednávanej spore je žalovaný (štát), ktorý zodpovedá za (správne) prebratie smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho právneho poriadku; ide o objektívnu zodpovednosť štátu, bez ohľadu na skutočnosť, ktorý orgán štátu sa porušenia práva Únie dopustil.

6. Súd prvej inštancie zastával názor, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča, pretože vo vzťahu k žalobcovi za sporné obdobie od júla 2020 do júna 2023 nemožno uplatniť žiadnu výnimku z jej pôsobnosti.

7. Podľa súdu prvej inštancie smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., ktorého ustanovenia sú v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje služobnému úradu, aby služobný (pracovný) čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento opakovane prekračuje smernicou 2003/88/ES stanovený maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas z dôvodu, že čas služobnej pohotovosti sa v celom rozsahu nezahrňuje do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa tento (neaktívny) čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času hasiča; vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z., je preto v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES z dôvodu, že táto nebola správne implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Čas služobnej (pracovnej) pohotovosti žalobcu je potrebné zahrnúť do pracovného času žalobcu, pretože tento je povinný byť počas pohotovosti prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť okamžite k dispozícii v prípade potreby.

8. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že žalobca pracuje ako hasič s miestom výkonu práce v Revúcej. Z doloženého dochádzkového systému a výsluchu žalobcu za sporné obdobie od júla 2020 do júna 2023 súd zistil, že žalobca pracoval na zmeny a zo zmeny v trvaní 24 hodín pozostávajúcej z času výkonu štátnej služby od 07.00 hod. do 22.00 hod. a od 06.00 hod. do 07.00 hod. nasledujúceho dňa a medzitým z času služobnej pohotovosti od 22.00 hod. do 06.00 hod. (počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd, počas jednej zmeny bol teda k dispozícii svojmu zamestnávateľovi celých 24 hodín), sa mu do služobného času počítal iba čas výkonu štátnej služby a prípadný nadčas počas služobnej pohotovosti, ale nie celá služobná pohotovosť. Žalobca odpracoval viac hodín ako právom Európskej Únie (ďalej aj „Únia“), konkrétne čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES povolený limit hodín priemerného týždenného pracovného (služobného) času 48 hodín v týchto sedemdňových obdobiach: 02.07. - 14.07.2020, 10.08. - 16.08.2020, 06.09. - 12.09.2020, 18.09. - 24.09.2020, 06.10. - 02.11.2020, 11.11. - 29.12.2020, 04.01. - 16.01.2021, 21.01. - 12.02.2021, 21.02. - 14.03.2021, 29.03. - 19.05.2021, 25.05. - 06.06.2021, 15.06. - 27.06.2021, 06.07. - 12.07.2021, 30.07. - 17.08.2021, 29.08. - 16.09.2021, 22.09. - 28.09.2021, 04.10. - 19.10.2021, 17.01. - 04.02.2022, 07.02. - 03.03.2022, 15.03. - 17.04.2022, 08.05. - 17.05.2022, 07.06. - 19.06.2022, 28.06. - 07.07.2022, 03.08. - 12.08.2022, 30.08. - 23.09.2022, 26.09. - 02.10.2022, 08.10. - 26.10.2022, 01.11. - 16.11.2022, 01.12. - 16.12.2022, 22.12. - 31.12.2022, 06.01. - 23.02.2023, 27.03. - 12.04.2023, 18.04. - 27.04.2023, 06.05. - 12.05.2023, 02.06. - 11.06.2023, 17.06. - 29.06.2023. Právo žalobcu vyplývajúce z ustanovenia článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo v spornom období opakovane porušované.

9. Súd prvej inštancie vychádzal z počtu hodín, ktoré žalobca skutočne odpracoval, nie z fondu pracovného času, majúc za to, že fond pracovného času je len plánovaný čas, ktorý by mal byť v danom mesiaci odpracovaný (napr. ak je zamestnanec celý mesiac PN, odpracuje 0 hodín, ale fond pracovného času má napr. 187 hod.). Súd prvej inštancie nezapočítal do odpracovaných hodín školenia, pretože z predložených listinných dôkazov nevyplývalo, koľko všetky absolvované školenia trvali. Súčet odpracovaných hodín (vrátane služobnej pohotovosti a práce nadčas), ktoré boli odpracované žalobcom v rozpore so smernicou 2003/88/ES, tak predstavuje podľa výpočtu súdu prvej inštancie u žalobcu za žalované obdobie 7/2020 - 6/2023 cca 1 600 hodín. Tento čas je iný ako tvrdil žalobca, lebo ten jednoducho nesprávne vychádzal z fondu pracovného času a robil priemer za obdobie 1 mesiaca. Súd vychádzal z počtu odpracovaných hodín podľa prehľadov o dochádzke, ktoré sa zhodujú so skutočným stavom.

10. Prekročenie smernicou 2003/88/ES stanoveného limitu priemerného týždenného pracovného času súd prvej inštancie sledoval v rámci sedemdňových období z nasledovných dôvodov:

11. Smernica č. 2003/88/ES umožňuje, aby si štát určil referenčné obdobie, v rámci ktorého v priemere pracovný čas (vrátane pohotovosti) nepresiahne 48 hodín týždenne. V prípade, ak si štát takéto referenčné obdobie určí, môže sa v súlade so smernicou v rámci 7 dní prekročiť pracovný čas zamestnanca 48 hod., neskôr musí však pracovník odpracovať menej, aby v priemere za štátom stanovené obdobie pracovník neodpracoval viac ako 48 hod. Smernica určuje, v akom rozpätí môže štát toto referenčné obdobie určiť. Čím dlhšie obdobie sa nastaví, tým flexibilnejšie sa môže pracovný čas rozvrhovať. Súd prvej inštancie zdôraznil, že referenčné obdobie nie je stanovené smernicou č. 2003/88/ES, táto len určuje limity, v ktorých si ho členské štáty môžu upraviť. Slovenská republika však v zákone o HaZZ nestanovila, aký je maximálny priemerný týždenný pracovný čas príslušníkov HaZZ, preto zo zákona nevyplýva ani to, že by sa mal robiť nejaký priemer a za aké obdobie sa má priemer vypočítavať. Podľa názoru súdu prvej inštancie obdobie, na ktoré sa rozvrhuje pracovný čas (§ 86 zákona o HaZZ) a obdobie, za ktoré sa vypočítava priemerný týždenný pracovný čas sú odlišné inštitúty, môžu sa zhodovať a nemusia. Napríklad v Zákonníku práce je určené, že pri nerovnomernom rozvrhnutí pracovného času sa čas rozvrhuje nerovnomerne na jednotlivé týždne a referenčné obdobie maximálneho priemerného týždenného času sú štyri mesiace. To, že zákonodarca stanovil, na aké obdobie sa služobný čas rozvrhuje, neznamená stanovenie referenčného obdobia pre výpočet priemeru týždenného pracovného času v zmysle smernice. To by bolo podľa súdu prvej inštancie aj nelogické, ak sa nestanoví maximálny priemerný limit, nie je dôvod určovať obdobie, za ktorý sa priemer určuje. Zákonník práce sa v týchto otázkach na príslušníkov HaZZ nevzťahuje. Za týchto okolností (nestanovením možnosti určovania priemeru za určité referenčné obdobie), ak zákon o HaZZ nebráni prekračovaniu 48-hodinového pracovného času pre každé obdobie siedmich dní, je to v rozpore so smernicou č. 2003/88/ES. Súd prvej inštancie mal preto za to, že v prípade nestanovenia limitu maximálneho priemerného týždenného pracovného času pre príslušníkov HaZZ a referenčného obdobia, za ktorý sa priemer má vypočítavať, čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES (s priamym účinkom) priznáva príslušníkom HaZZ právo, aby ich služobný čas (vrátane služobnej pohotovosti a nadčasov) pre každé obdobie siedmich dní neprekročil 48 hod.

12. Žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) proti žalovanému, pretože bolo preukázané splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu podľa judikatúry súdneho dvora, t.j. (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva (b) porušenie je dostatočne závažné a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a škodou. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva právo, ktoré možno uplatniť priamo pred vnútroštátnym súdom; porušenie smernice 2003/88/ES bolo voči žalobcovi preukázané, pretože jeho priemerný týždenný pracovný čas presiahol 48 hodín; porušenie práva žalobcu bolo dostatočne závažné, pretože bolo v rozpore s judikatúrou súdneho dvora; existuje aj príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody (ujmou) žalobcu v dôsledky straty času na odpočinok. S poukazom na súdnu prax súdneho dvora skutočnosť, že žalobca neupozornil zamestnávateľa na porušovanie smernice 2003/88/ES, resp. neuplatnil nárok na náhradu škody najskôr voči zamestnávateľovi, je pre záver o danosti príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a vznikom škody nepodstatná.

13. Smernica 2003/88/ES ani vnútroštátne právo výslovne neupravuje otázku náhrady škody vzniknutej porušením práva Únie. Podľa judikatúry súdneho dvora náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu

práv poškodených za podmienky dodržania zásady ekvivalencie a zásady efektivity, súčasne náhrada škody musí byť primeraná vzniknutej ujme. Uplatnený nárok je pri absencii výslovnej vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva Únie jednotlivcovi, potrebné posudzovať analogicky podľa ustanovení slovenského právneho poriadku, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, t.j. v tomto prípade podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do práva na ochranu osobnosti). Súd prvej inštancie neaplikoval zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení z dôvodu, že nesprávne transponovanie smernice je postupom Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky, ktorý sa podľa tohto zákona nepovažuje za nesprávny úradný postup. Porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bolo porušované právo žalobcu na ochranu zdravia (primeraný odpočinok po práci) a súčasne právo žalobcu na súkromie a rodinný život (voľný čas nemohol tráviť podľa svojho uváženia); vzhľadom na povahu porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, keď žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky neprekročenia maximálnej hranice týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá toto prekročenie umožňuje, je možné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, prípadne na odstránenie trvajúcich následkov, nie je vhodným riešením vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Do úvahy neprichádza ani morálna satisfakcia. Ak by sa celý čas strávený na pracovisku započítal do pracovného času, žalobca by mohol a musel stráviť na pracovisku reálne oveľa menej času; ide teda o zásah, ktorý vytvoril nezvratný stav straty hodín voľného času a času na regeneráciu síl žalobcu vzhľadom na skutočnosť, že žalobca pracuje ako hasič aj v súčasnosti, toto porušovanie je dlhodobé, a preto len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením a peňažná náhrada predstavuje spôsobilý prostriedok odškodnenia ujmy vzniknutej žalobcovi. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Žalobcom žiadanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 507,66 € súd považoval za primeranú len do výšky 2 000,- € pri zohľadnení dĺžky doby porušenia práva žalobcu na 48-hodinový pracovný týždeň a charakteru následkov porušenia jeho práva, a to skrátenie žalobcovho času na odpočinok, ktorý nebyť tohto porušenia, mohol využiť na svoju fyzickú alebo psychickú regeneráciu, resp. tráviť ho s rodinou. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobcu, že počas pracovnej pohotovosti žalobcu na pracovisku tento nemôže voľne disponovať so svojim časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily, t.j. nemôže využívať tento čas pre seba a tým reálne naplňovať únieovým právom priznané právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. Na druhej strane z výpovede žalobcu vyplýva, že zásah do práva žalobcu sa neprejavil vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života. Preto súd prvej po zohľadnení všetkých okolností prípadu, ako aj výšky náhrad nemajetkovej ujmy v peniazoch priznávanej v iných prípadoch, pri rôznych porušeníach osobnostných práv, či s prihliadnutím na rozsah odškodňovania obetí trestných činov, priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú a spôsobilú zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy žalobcu a v časti o zaplatenie zvyšných 4 507,66 € žalobu ako nedôvodnú zamietol.

14. Pokiaľ ide o vznesenú námietku premičania uplatneného nároku zo strany žalovaného, podľa súdu prvej inštancie táto námietka je síce čiastočne dôvodná, pokiaľ ide o obdobie presahujúce tri roky pred podaním žaloby (od 01.07.2020 do 07.08.2020), ale súčasne nemajúca zásadný (majúca nepatrný) vplyv na posúdenie uplatneného nároku na náhradu škody vzhľadom na celkové obdobie, za ktoré bola náhrada nemajetkovej ujmy uplatnená. Žalobca sa síce domáha náhrady za obdobie od 01.07.2020 do 30.06.2023, náhrada mu však bola súdom prvej inštancie priznaná vzhľadom na obdobie, kedy mu skutočne ujma vznikla, kedy u neho dochádzalo k porušovaniu práv.

15. Pokiaľ ide o uplatnené úroky z omeškania z peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie bol názoru, že neexistuje ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít ohľadne práva na úroky z omeškania pri zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením práva Európskej Únie. Mal za to, že i pri úrokoch z omeškania z plnenia za porušenie práva Európskej Únie je nutné aplikovať Súdnym dvorom EÚ koncipovanú zásadu ekvivalencie, podľa ktorej kritériá pre priznanie náhrady za porušenie práva Spoločenstva nemôžu byť menej priaznivé ako kritériá platné pre podobné nároky na základe vnútroštátneho práva. V prípade náhrady nemajetkovej ujmy za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (čo je najpodobnejší nárok k uplatnenému nároku) patria poškodenému úroky z omeškania z priznanej náhrady najskôr odo dňa oznámenia príslušného orgánu, že neuspokojí nárok

na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. V súlade so zásadou ekvivalencie je nutné poškodenému priznať úroky z omeškania z náhrady za porušenie práva EÚ obdobným spôsobom. Súd prvej inštancie mal za to, že keďže v prípade porušenia práva EÚ sa nevyžaduje predbežné prejednanie nároku, žalovaný sa dostal do omeškania obdobne ako pri zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci dňom oznámenia príslušného orgánu, že neuspokojí nárok na náhradu škody. V predmetnej veci je to 04.10.2023, kedy žalovaný doručil súdu vyjadrenie k žalobe, kde celý uplatnený nárok neuznáva čo do základu i výšky. Od tohto dňa preto žalobcovi patria úroky z omeškania zo súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Základná úroková sadzba ECB k prvému dňu omeškania bola 4,5 %, preto žalobcovi patria úroky z omeškania vo výške 9,5 % ročne. Vzhľadom na vyššie uvedené a skutočnosť, že žalobca si úroky z omeškania uplatnil v nižšej percentuálnej výške 9,25 % ročne, súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania vo výške 9,25 % ročne od 04.10.2023 do zaplatenia zo súdom priznanej sumy 2 000,- € a vo zvyšnej časti uplatnených úrokov z omeškania súd žalobu taktiež zamietol.

16. O nároku strán sporu na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vzhľadom na plný úspech žalobcu v spore ohľadne základu nároku, len výška plnenia závisela od úvahy súdu. Preto mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy. Dodal, že o výške trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku vyšší súdny úradník.

17. Proti I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe a proti III. výroku o nároku na náhradu trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Rozsudok súdu prvej inštancie označil za nesprávny z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

18. Žalovaný v prvom rade namietal právomoc súdu skúmať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES. Podľa žalovaného posudzovanie súladu všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej Únie nespadá do právomoci súdu prvej inštancie, resp. do právomoci iného všeobecného súdu členského štátu Európskej Únie; záver o takomto nesúlade si súd prvej inštancie nemohol osvojiť ani ako predbežnú otázku, pretože dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet konania, ktorým je len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy.

19. V druhom rade žalovaný namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu v tomto spore. Bol názoru, že žalobca nepreukázal tvrdenú nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.). Predmetom konania bol pritom nárok žalobcu na náhradu škody, ktorá mu mala vzniknúť z dôvodu nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, na vyhovenie žalobe bol preto žalobca povinný toto svoje tvrdenie preukázať (t.j. poukázať na konkrétne ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré by boli v rozpore so smernicou 2003/88/ES). Podľa žalovaného žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES. Podľa žalovaného súd prvej inštancie nevzal do úvahy rozdiel medzi prebratím (transpozíciou) smernice a aplikáciou smernice. V prípade prebratia smernice do právneho poriadku ide o prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu, ktorý následne musí byť v súlade s obsahom smernice. Pokiaľ žalobca tvrdil, že žalovaný (Slovenská republika) v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., bol povinný preukázať konkrétne pochybenie, ktoré mu spôsobilo škodu, a to porovnaním textu zákona pred prebratím smernice 2003/88/ES a po ňom (až po takomto porovnaní bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia smernice 2003/88/ES). Len v dôsledku skutočnosti, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, resp. neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, nemožno dospieť k záveru, že smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., a to aj vzhľadom na priamy účinok smernice; zdôraznil, že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou 2003/88/

ES. V prípade aplikácie smernice ide o použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Môže nastať prípad, že smernica je do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Preto je nevyhnutné rozlišovať prebratie a aplikáciu smernice, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak. V prejednávanom spore žalobca pritom namietal nesprávne prebratie smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade. Žalovaný (Slovenská republika) nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Žalovaný (Slovenská republika) má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) smernice 2003/88/ES. Žalovaný (Slovenská republika) však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice 2003/88/ES podieľal. Akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom tohto súdneho konania. Súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil rozdiel medzi Slovenskou republikou (žalovaným) a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, ktoré treba považovať za dva samostatné subjekty, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie celkom opomenul, že žalovaný (Slovenská republika) pri preberaní smernice neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda, teda ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v prejednávanom spore, pretože ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom mzdový nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť žalovaného (Slovenskej republiky) odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky; zamieňanie žalovaného (Slovenskej republiky) za ministerstvo vnútra predstavuje ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

20. V treťom rade žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa podľa žalovaného na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (žalobcu) vzhľadom na charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (článok 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci). Rozhodnutie súdneho dvora C-429/09 sa týka „mestského hasiča“, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia. Nakoľko smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovanie nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

21. Ďalej sa žalovaný v odvolaní zaoberal otázkou splnenia predpokladov zodpovednosti štátu za náhradu škody jednotlivcovi z dôvodu porušenia práva Únie, ktorú podľa jeho názoru súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil. V tomto smere zdôraznil, že článok 6 smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie článku 6 smernice 2003/88/ES je situácia (ako v prejednávanom spore), keď sa jedná o protipožiarné služby a služby civilnej ochrany. Všeobecné podmienky zodpovednosti štátu za náhradu škody z dôvodu porušenia práva Únie sú definované ako (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, (b) porušenie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť. Podľa žalovaného žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil vznik nároku na náhradu škody. Spôsobenú škodu žalobca stanovil nejasným spôsobom, že mu mala vzniknúť vykonávaním nariadenej služobnej pohotovosti, za ktorú bol však žalobca riadne odmeňovaný. Počas služobnej pohotovosti je

pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby vymedzený priestor na odpočinok, teda zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť. Za čas služobnej pohotovosti vypláca zamestnávateľ žalobcovi dohodnutú odmenu, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Pokiaľ súd prvej inštancie napriek uvedeným skutočnostiam dospel k záveru, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom a má sa započítavať do pracovného fondu, táto skutočnosť sama osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalovaný ďalej súdu prvej inštancie s poukazom na rozsudky súdneho dvora vo veciach Mulder a i./Rada a Komisia, C-104/89 a C-37/90 vyčítal, že dostatočne neoveril, či žalobca prejavil primeranú snahu na odvrátenie škody alebo obmedzenie jej rozsahu a či včas využil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude znášať škodu, musí vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody.

22. Pokiaľ ide o formu a spôsob výpočtu náhrady škody, žalovaný poukázal na rozsudok SD EÚ vo veci C-429/09 Günter Fuß, z ktorého vyplýva, že smernica 2003/88/ES neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení, preto vznik škody musí posudzovať vnútroštátny súd podľa zásad rovnocennosti a efektivity a musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

23. Žalobou uplatnený nárok považoval žalovaný za mzdový nárok žalobcu. Napriek tomu, že žalobca uplatnený nárok označil ako nemajetkovú ujmu, k žalobe prikladá ako listinné dôkazy tabuľky, ktorých výpočet je májúci a predstavuje skôr výpočet odškodnenia vo forme vyplatenia primeranej peňažnej náhrady škody formou doplatku. Takýmto spôsobom výpočtu „nemajetkovej ujmy“ podľa zákona č. 315/2001 Z. z. žalobca žiada akési odškodnenie vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody vo forme doplatku (mzdový nárok) a nie nemajetkovú ujmu. Je nepochopiteľné, prečo sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú vyčíslil podľa celkového počtu (súčtu) hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mal reálne odslúžiť a to bez ohľadu na skutočnosť, či tým malo dôjsť k prekročeniu 48 hodinového týždenného pracovného času. Je nesporné, že žalobca pri výpočte žalovanej sumy vychádzal nielen z počtu hodín nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, ale zo všetkých hodín odpracovanej služobnej pohotovosti, teda aj z tých, ktorými maximálny týždenný pracovný čas prekročený nebol. Žalobca úplne ignoruje fakt, že zásah do osobnostných práv a rozsah nemajetkovej ujmy je u každého jednotlivca individuálny, posudzuje sa v každom prípade osobitne, a to aj s ohľadom na preukázateľný zásah do súkromného života. Za žiadnych okolností teda nemožno nemajetkovú ujmu vypočítavať „tabuľkovo“ na základe akéhosi univerzálneho vzorca, ktorý vo svojom výsledku zodpovedá mzdovému nárokom. Podľa názoru žalovaného žalobca svoju ujmu v skutočnosti vidí v tom, že nebol za odslúženú určenú služobnú pohotovosť dostatočne ohodnotený a nie v tom, že mal byť prekročovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žalobca touto formou iba maskuje svoje mzdové nároky voči svojmu zamestnávateľovi. Aj z uvedeného dôvodu žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný subjekt, nakoľko mzdových nárokov je možné domáhať sa len od žalobcovho služobného úradu, ktorým je ministerstvo vnútra a nie štát.

24. Pokiaľ súd prvej inštancie nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka o nemajetkovej ujme (§ 11 až § 13), žalovaný priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu, podľa názoru žalovaného podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva musí byť náhrada nemajetkovej ujmy rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanej vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti. Poukázal tiež na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 288/2017 z 05.12.2017, podľa ktorého: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Žalovaný uviedol, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam

násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov, prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy.

25. Žalovaný podotkol, že dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti je úlohou žalobcu označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti hneď na začiatku konania. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy. Podľa názoru žalovaného tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy.

26. Žalovaný mal za to, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie neuviedol, v čom údajný neoprávnený zásah spočíval. Nestačí, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale musí aj konkrétnu reakciu v živote fyzickej osoby vyvolať. Žalobca musí na konkrétnych skutkových okolnostiach preukázať, že zásah nielen mohol, ale aj skutočne vyvolal následnú reakciu v jeho súkromnom živote, rodinnom prostredí, profesionálnej sfére, či v inom prostredí, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovacie činnosti iných súdov v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne, čo prvostupňový súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy nebral do úvahy. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Podľa žalovaného žalobca, ani jeho právny zástupca v konaní nepreukázali zásah do súkromného, rodinného života a najmä zásah do medziľudských vzťahov, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje.

27. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice 2003/88/ES neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho aby bol tento údajný protiprávny stav do budúcnosti napravený. Nemožno preto hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch. Úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúci zásah do jeho osobnostných práv sú preto celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenie, či úpravu svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa.

28. Žalovaný nesúhlasil ani s priznaním úroku z omeškania zo súdom prisúdenej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Na jednej strane súd prvej inštancie konštatuje, že neexistuje ustálená súdna prax najvyšších súdnych autorít ohľadne práva na úroky z omeškania pri zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením práva EÚ, na strane druhej uvádza, že v tomto prípade je potrebné aplikovať zásadu ekvivalencie vyplývajúcu z judikatúry súdneho dvora. V nadväznosti na túto úvahu analogicky aplikoval právnu úpravu zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, podľa ktorej, ako uvádza súd prvej inštancie, prináleží žalobcovi právo na úroky z omeškania momentom oznámenia príslušného orgánu, že neuspokojí uplatnený nárok na náhradu škody. Nakoľko v tomto prípade nebolo možné postupovať podľa daného zákona a súdnemu konaniu neprechádzala žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, súd prvej inštancie považoval za spravodlivé priznať žalobcovi úrok z omeškania od momentu, kedy žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že nárok žalobcu neuznáva ani čo do základu ani čo do výšky. Podľa názoru žalovaného mal súd prvej inštancie aplikovať právnu úpravu a ustálenú súdnu prax týkajúcu sa ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ, nie právnu úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Žalovaný preto uplatnený úrok z omeškania považoval za rozporný so zákonom, ako aj s ustálenou judikatúrou súdov Slovenskej republiky. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 185/2011 zo dňa 14.03.2012, podľa ktorého: „Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba splnenia; až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“ Žalovaný mal preto za to, že sa nemohol dostať do omeškania pred dňom

právoplatnosti rozhodnutia súdu o priznaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, preto žalobcovi nárok na úroky z omeškania nepatrí.

29. Pokiaľ ide o III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, žalovaný nesúhlasil s priznaním nároku na náhradu trov konania žalobcovi v plnom rozsahu, mal za to, že nárok žalobcu bol nesprávne uplatnený a v tomto prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci. V prípade, ak odvolací súd vyhovie odvolaniu, závislý výrok o trovách konania musí byť zmenený v prospech žalovaného.

30. Žalovaný preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietol. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

31. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

32. K námietke žalovaného o nedostatku právomoci súdu prvej inštancie vec prejednať a rozhodnúť uviedol, že súd prvej inštancie ako všeobecný súd má právomoc na prejednanie tohto sporu, argumentácia súdu prvej inštancie plne korešponduje s pomerne bohatou rozhodovacou činnosťou súdov v tejto právnej oblasti. S poukazom na § 3 ods. 1 CSP a § 21 OZ žalobca konštatoval, že spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia smernice Únie do vnútroštátneho právneho poriadku je súkromnoprávnym sporom. Z judikatúry súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva Únie a teda aj jeden z jeho predpokladov, a to dostatočne závažné porušenie právnej normy Únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom. Z týchto dôvodov preto podľa žalobcu nie je dôvodná argumentácia žalovaného v odvolaní, že súd prvej inštancie nemal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z.z. so smernicou 2003/88/ES.

33. Pokiaľ ide o námietku žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie v tomto spore, žalobca poukázal na čl. 29 smernice 2003/88/ES, podľa ktorého je smernica adresovaná členským štátom, pričom žalovaný ako členský štát Únie a adresát smernice po vstupe Slovenskej republiky do Únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát, teda žalovaný zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice, pokiaľ k nej došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Keďže smernica 2003/88/ES je určená štátu, teda žalovanému, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný – štát.

34. Žalobca mal zhodne so súdom prvej inštancie za to, že na tento prípad dopadá pôsobnosť smernice 2003/88/ES. Poukázal na to, že pri výklade smernice je potrebné vychádzať z príslušnej judikatúry súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý podal súdny dvor (rozsudok C -261/2021 zo dňa 07.07.2022). Nie je preto dôvodu sa odchýliť od rozhodnutí súdneho dvora vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice má priamy účinok, priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Rozhodol, že sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Pojem pracovníka má autonómny význam vlastný právu Únie, nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov jednotlivých členských štátov Únie. Pracovníkom je každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom nie je teda vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/9, C-518/15), je teda bez právneho významu, či si hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo

štátny. Žalobca poukázal tiež na to, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 body 33. až 35.) Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.) Súdny dvor opakovane judikoval, že časť pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (rozsudok C-429/09, C-52/04). Skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. nemá vplyv na porušenie čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Skutočnosť, že do pracovného času sa má započítavať aj doba služobnej pohotovosti vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora (C-214/20, C-580/19, C-344/19).

35. Podľa žalobcu neobstojí ani žalovaným spomenutá možnosť odchyliť sa od uplatňovania niektorých článkov smernice v prípadoch uvedených v čl. 17 smernice 2003/88/ES, nakoľko tento článok v súlade s odsekom 2 odchyľku od článku 2 alebo 6 smernice nepripúšťa. Zákon č. 315/2001 Z.z. v prílohe č. 4 bod 6 preberá smernicu 2003/88/ES, preto možno dospieť k záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice.

36. K námietke žalovaného, že žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný žalobca uviedol, že zo žaloby je zrejmé, že si uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u neho došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Žalobca výšku nároku odvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Hneď v úvode žaloby uviedol svoj rodinný stav a rodinné zázemie, voľnočasové aktivity a teda svoje záujmy, prípadne záujmy detí, ktorým sa vo voľnom čase venuje a toto uviedol aj na pojednávaní v rámci svojho výsluchu. Žalobca má za to, že uniesol bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadne predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu vyplývajúcu z judikatúry súdneho dvora. Poukázal na to, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebol do právneho poriadku Slovenskej republiky prebratý správne, pretože tento právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hod., keď do služobného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti. Žalobca v žalobe preukázal listinnými dôkazmi, že za sporné obdobie od 07/2020 do 06/2023 priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hod. Žaloba obsahuje aj tabuľku, z ktorej vyplýva počet hodín odpracovaných pracovnej pohotovosti. Došlo teda k porušeniu článku smernice ktorý má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Zároveň bolo ustanovenie čl. 6 písm. b) smernice porušené dostatočne závažným spôsobom, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu ohľadne hornej hranice priemerného týždenného pracovného času a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia, práva

na súkromie a rodinný život, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, čas ktorý musel stráviť v práci, mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu. Žalobca pritom v jednom zo svojich vyjadrení riadne identifikoval obdobia jednotlivých kalendárnych týždňov, v ktorých dochádzalo k prekročovaniu 48 hodinového priemerného týždenného pracovného času.

37. Podľa žalobcu nie je dôvodná ani námietka žalovaného, že v dôsledku toho, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadal ho o náhradu škody, teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody, nie je daná príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu. Opätovne poukázal na judikatúru súdneho dvoru vzťahujúcu sa na žalobcu ako hasiča, z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by návrhy na náhradu škody založené na porušení práva Únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo Únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. V veci ako je vec tohto sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva Únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva Únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržiavania. Vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Žalobca preto zhrnul, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli preto splnené. Za nedôvodnú preto považoval aj námietku žalovaného, že nepreukázal spôsobenú ujmu. Žalobca uviedol, že preukázal, že v rozhodnom žalovanom období odpracoval celkovo v žalobe presne uvedený počet hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES neboli započítané do pracovného času a zároveň opakovane dochádzalo u žalobcu k prekročovaniu limitu 48-hodinového týždenného služobného odpracovaného času, keď jednotlivé kalendárne týždne, kedy k tomu dochádzalo, riadne identifikoval.

38. Žalobca poukázal na to, že smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia, judikatúra súdneho dvora len určuje, že náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

39. Ani právny poriadok SR nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto sa žalobca stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že jeho ujma má najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až 13 OZ).

40. Žalobca nesúhlasil ani s námietkou žalovaného, že v súdnej veci neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva bol žalobcu názoru, že v súdnej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 OZ, t. j. na priznanie zadostučinenia v peniazoch. Žalovaný ako členský štát EÚ totižto neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola

prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti, je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát, namieste. Do úvahy vzhľadom na už vyššie uvedené neprichádza ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 OZ vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 OZ nevyklučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde satisfakcia podľa § 13 ods. 1 OZ sa nejaví ako postačujúca. Žalobcovi ako fyzickej osobe tak vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

41. Polemika žalovaného, keď uvádza, že otáznym zostáva, akú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, podľa žalobcu neobstojí. Námitka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Práva žalobcu vyplývajúce zo smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť.

42. Z týchto dôvodov preto žalobca považuje svoj nárok za dôvodný a priznanú náhradu nemajetkovej ujmy súdom prvej inštancie za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je podľa žalobcu primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov. Nemožno pritom opomenúť ani fakt, že k zásahu do práva žalobcu dochádzalo počas dlhšieho časového obdobia, t. j. v priebehu troch rokov spätne pred podaním žaloby na súd.

43. Žalobca bol názoru, že peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy možno považovať za primeranú aj s ohľadom na nasledujúce skutočnosti: Žalovaný naďalej sústavne porušuje tzv. nadriadené právo vo vzťahu k všetkým hasičom v rámci celej SR, sám dobrovoľne neodškodňuje nikoho z tejto skupiny osôb. Ani za obdobie niekoľkých rokov sa nezjednala náprava a štátu hrozia ďalšie a ďalšie žaloby tejto skupiny jednotlivcov, čo nemôže ísť na ich ťarchu v podobe priznávania príliš nízkych nemajetkových ujem a naopak v prospech samotného žalovaného, keď takýto stav zrejme štátu vyhovuje a radšej odškodní obdobných žalobcov symbolickými sumami, než aby vyriešil problém dlhodobu aj vo vzťahu k udržateľnosti štátneho rozpočtu. Práve tieto okolnosti v súhrne musia podľa názoru žalobcu byť pre žalovaného ako štát mementom, že priznávané sumy nemajetkovej ujmy by mali byť u žalobcov postupom času vyššie a vyššie, keď žalovaný dlhodobu toleruje takýto v rozpore s právom Únie nepriaznivý, nezákonný stav aj vzhľadom na infláciu, ale najmä (ne)záujem žalovaného o zjednanie nápravy v obdobných veciach ani po niekoľkých rokoch.

44. K námietke žalovaného ohľadne priznaných úrokov z omeškania a poukaz žalovaného na jediný rozsudok NS SR sp. zn. 6 Cdo 185/2011 zo dňa 14.03.2012, žalobca uviedol, že v podanej žalobe poukázal na novšiu rozhodovaciu súdnu prax, predovšetkým na rozhodnutia NS SR, a to uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27.01.2022 a v ňom citovanú judikatúru, t. j. napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/48/2017 zo dňa 30.07.2019, sp. zn. 4Cdo/257/2019 zo dňa 26.02.2020 a sp. zn. 7Cdo/243/2019 zo dňa 28.10.2020, a tak rozhodnutie NS SR, sp. zn. 6 Cdo 185/2011 možno podľa žalobcu považovať časovo za prekonané. V tejto súvislosti odkázal aj na nález Ústavného súdu ČR, sp. zn. II. ÚS 2149/17 zo dňa 10.12.2019. Súd prvej inštancie pritom správne pri priznávaní úroku z omeškania zo súdom priznanej istiny vychádzal aj zo zásady ekvivalencie.

45. Žalovaný v odvolacej replike uviedol, že žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu reagoval na niektoré právne aspekty namietané v odvolaní, pričom vo vyjadrení poukázal na svoju predchádzajúcu argumentáciu. Nakoľko rozsiahla právna argumentácia prezentovaná žalovaným v konaní nebola zo strany súdu prvej inštancie správne aplikovaná, žalovaný sa v plnom rozsahu pridrižiava svojho odvolania a všetkých svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní. Na základe uvedeného zotrval na podanom odvolaní a svojej odvolacej argumentácii.

46. Ďalšie vyjadrenia v odvolacom konaní podané neboli.

47. Krajský súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného podľa § 34 ods. 1 CSP prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že zákonné podmienky pre jeho nariadenie podľa § 385 ods. 1 CSP naplnené neboli. Posudzujúc správnosť postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným v odvolaní, ktorými je podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd viazaný a rešpektujúc rozsah odvolania žalovaného v súlade s § 379 CSP dospel odvolací súd k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napádanom I. výroku o čiastočnom vyhovení žalobe je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie.

48. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období júl 2020 až jún 2023 v dôsledku jej nesprávnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z.

49. Súd prvej inštancie mal právomoc na prejednanie tohto sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v takomto spore je štát je bez právneho významu. Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát a v takom prípade je podľa § 21 OZ právnickou osobou. Z judikatúry súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

50. Ak jedným z predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu žalobcovi spôsobenú porušením práva Únie je „dostatočne závažné porušenie právnej normy Únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva Únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (zákona č. 315/2001 Z. z.), to znamená skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Bez posúdenia tejto otázky by nebolo možné rozhodnúť prejednávaný spor. Žalovaný nedôvodne vytýkal v odvolaní chýbajúcu právomoc súdu posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES.

51. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich

konkrétne, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaneho sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; žalovaný prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru bezprostredne nadväzuje na jeho služobný čas. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v oboch prípadoch ide o výkon štátnej služby, služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 ods. 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Posudzované ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom Únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny). Z toho vyplýva záver, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Neobstojí preto tvrdenie žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES.

52. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj argumentáciu žalovaného, v rámci ktorej poukazoval na rozdiel medzi prebratím smernice 2003/88/ES na jednej strane a aplikáciou smernice 2003/88/ES na strane druhej s tým, že sa na aplikácii smernice 2003/88/ES nepodieľa. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky. Skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii smernice 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je podľa odvolacieho súdu z hľadiska prejednávaneho sporu bez právneho významu. Zhodne so žalobcom odvolací súd poukazuje na článok 29 smernice 2003/88/ES, podľa ktorého je táto smernica adresovaná členským štátom. Žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je

zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaná žalovaný (štát). Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené uzatvára, že námietka žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie nie je dôvodná.

53. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Žalovaný nedôvodne namietal, že v prípade žalobcu nejde o mestského hasiča (ako vo veci C-429/09), resp. že smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času (činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany). Súd je povinný plne uplatňovať výklad práva Únie, ktorý podal SD EÚ (rozsudok C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Obrana žalovaného je založená na všeobecnej polemike so závermi súdu prvej inštancie bez dopadu na závažnosť rozhodnutí súdneho dvora, od ktorých niet dôvod (ani možnosť) sa odchýliť vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny alebo dobrovoľný hasič nie je relevantná na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, body 52 a 55, C-429/09 vo veci Fuß, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak). Vzhľadom na uvedené je nedôvodná odvolacia námietka žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru a bez právneho významu je aj fakt, či takýto príslušník plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuß, body 33 až 35). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuß, body 35 a 52). Súdny dvor tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuß, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítavať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítavať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť

na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu plne vzťahuje aj na žalobcu. Odvolací súd osobitne poukazuje na záver uvedený v uznesení súdneho dvora C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorého jediným cieľom výnimky, ktorá je uvedená v článku 2 ods. 2 prvom odseku Smernice 89/391/EHS na ktorú žalovaný poukazuje, bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, ako aj verejného poriadku v prípade závažných a svojim rozsahom mimoriadnych okolností (napríklad v prípade katastrofy), pre ktoré je charakteristická najmä tá skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie a ktoré, vzhľadom na ich povahu nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného (služobného) času zásahových a bezpečnostných zložiek. V konaní pritom žiadnou zo strán sporu nebolo tvrdené a preukázané, že by v rozhodnom období (neaktívna) časť určenej služobnej pohotovosti zahŕňala výkon takejto činnosti. Nesprávny je názor žalovaného, že článok 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES umožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES v prípade príslušníkov Hasičského a záchranného zboru; tento článok sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje. Vzťahuje sa len na a) vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania, b) rodinných pracovníkov alebo c) pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách. Pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany, na ktorých poukazuje žalovaný v podanom odvolaní, sa týka článok 17 ods. 3 smernice 2003/88/ES, ktorý však na druhej strane neumožňuje odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES).

54. Správny je aj záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem Únie. Súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, ktorú v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval. Podľa judikatúry súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie, ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva Únie splnené, pretože článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie, ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín. Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

55. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

56. V rozpore s judikatúrou SD EÚ je odvolacia argumentácia žalovaného, že medzi porušením práva Únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, keď žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody (t.j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody). Na postavenie žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru sa vzťahuje judikatúra SD EÚ (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa názoru SD EÚ by bol výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva Únie znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

57. Žalobca sa v tomto konaní domáhal zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v sume 6 507,66 €, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v období od júla 2020 do júna 2023. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu čiastočne vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu a výšky v rozsahu 2 000,- € a vo zvyšku žalobu zamietol. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že v skutočnosti sa pod týmto nárokom skrýva mzdomý nárok, pretože o uplatnenie mzdomého nároku by išlo v prípade, ak by ho žalobca odvodzoval z konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdomý nárok mal právo a práve v takom prípade by žalovaným musel byť jeho zamestnávateľ a nie štát. Nakoľko súd určuje výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostného práva došlo, spôsob jej výpočtu zvolený žalobcom nie je pre jej určenie rozhodujúci, čo však nevyklučuje, že súd voľnou úvahou môže dospieť k rovnakej, resp. porovnateľnej výške náhrady (ale môže dospieť aj k nižšej či vyššej výške s tým limitom, že nemôže žalobcovi súc viazaný žalobným návrhom priznať viac, než čoho sa domáha).

58. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity štáty určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Ani právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaný nesprávne namieťa, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od júla 2020 do júna 2023 odpracoval v priemere viac ako 48 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom v konaní pred súdom prvej inštancie nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie.

59. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že žalobca v rozhodnom období pracoval priemerne viac ako 48 hodín týždenne (a súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.) v konaní pred súdom prvej inštancie preukázaný bol. Žalobca nielenže pracoval nad maximálne prípustný rozsah týždenného pracovného času, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti v počte 1 600 neboli započítané do odpracovaného času. spôsob plánovania zmených služieb a pohotovosti na pracovisku má opakovane v priemere za následok prekročenie maximálne prípustného rozsahu týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES. Z oddeleného vykazovania počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a pohotovosti na pracovisku

v mzdovom liste žalobcu je preukázané, že hodiny strávené na pracovisku počas určenej pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 z. č. 315/2001 Z. z. sa do služobného času nezapočítavajú.

60. Zo skutkových zistení súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru v služobnom pomere v rozhodnom období júl 2020 až jún 2023 mal služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladal zo 17-hodinových pracovných zmien výkonu služby, po ktorých nasledovala 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, resp. neskôr zo 16-hodinových pracovných zmien výkonu služby, po ktorých nasledovala 8-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, t. j. v rámci jednej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá bola odmeňovaná ako nadčasová práca a jej trvanie sa započítavalo do fondu odpracovaného času a neaktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá sa do fondu pracovného času nezapočítavala. Vo vykazovanom období od júla 2020 do júna 2023 odpracoval žalobca cca 1 600 hodín určenej služobnej pohotovosti, ktorá priamo nadväzovala na výkon 17/16 hodinovej služobnej činnosti, žiadna z nich ale do počtu odpracovaných hodín započítaná nebola, preto sa môže javiť vychádzajúc iba z údajov zamestnávateľa o počte odpracovaných hodín, že limit týždenného pracovného času podľa smernice prekročený nebol.

61. Žalovaný žalobcom predložený výkaz o pracovnej činnosti nespochybňoval, preto tvrdenia žalobcu o rozsahu jeho prítomnosti v práci za žalované obdobie považuje odvolací súd podľa § 151 ods. 1 CSP za nesporné skutkové tvrdenia. Výkazom o služobnej činnosti (tabuľkami) žalobca preukazuje, že v období od júla 2020 do júna 2023 bolo porušované jeho právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, právo na primeraný odpočinok po práci, za čo požaduje od Slovenskej republiky ako členského štátu Európskej Únie nahradiť nemajetkovú ujmu vo forme finančného plnenia. I keď žalovaný žalobcom predložený plán vykonaných služieb príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru na Hasičskej stanici v Revúcej v priebehu konania pred súdom prvej inštancie nerozporoval, v odvolaní už tvrdí, že nebolo preukázané prekročenie limitu 48 hodinového priemerného týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES. Žalobca predložil súdu prvej inštancie výkaz o jeho služobnej (pracovnej) činnosti za obdobie od 07/2020 do 06/2023 s podrobným rozpisom vykonaných služieb, odpracovaných hodín služobnej pohotovosti, práce nadčas, čerpania dovolenky a náhradného voľna, z ktorého vyplýva, že priemerný týždenný pracovný čas určený smernicou 2003/88/ES na 48 hodín týždenne bol v tom ktorom mesiaci opakovane prekračovaný. Ide o záznamy z dochádzkového systému používaného zamestnávateľom žalobcu, ktorých hodnovernosť účinným spôsobom spochybnená nebola. Súd prvej inštancie posúdil nárok žalobcu podľa ustanovení zákona o HaZZ, smernice 2003/88/ES, smernice 89/391/EHS a poukázal na judikatúru SD EÚ k výkladu pojmu pracovný čas, čas odpočinku, pohotovostná služba na pracovisku a aplikačný rozsah smerníc.

62. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období júl 2020 až jún 2023. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené súhlasí s názorom súdu prvej inštancie, že žaloba bola dôvodná čo do základu aj výšky.

63. Neobstojí argumentácia žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Žalobca totiž vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená. Právo na odpočinok žalobcu bolo dlhodobo niekoľko rokov porušované napriek tomu, že žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť. Z tohto dôvodu považuje odvolací súd prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú. Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo smernice 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu pritom dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu možné nahradiť inak z dôvodu, že uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak.

64. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). Navyše prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. obetiam trestných činov. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Cdo/47/2023 zo dňa 27.05.2024, z ktorého vyplýva záver, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody nie je dôvodné túto náhradu obmedziť najvyšším prípustným odškodnením podľa zákona o obetiach trestných činov (zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, resp. zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov). Tento záver vyvodil NS SR z nasledovných úvah: „Dovolací súd v uznesení sp.zn. 2Cdo/188/2021 v súvislosti s výškou náhrady nemajetkovej ujmy a jej prípadnou limitáciou v zmysle osobitného zákona o obetiach trestných činov poukázal na to, že výška náhrady za utrpenú ujmu nie je zákonom nijako limitovaná a jej určenie je ponechané na voľnej úvahe rozhodujúceho súdu. I keď jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 13 OZ (život, zdravie, súkromie, rodinný život a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, neoceniteľnosť jednotlivých stránok ľudskej osobnosti ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť adekvátnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do týchto práv. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno určiť, a to spôsobom, ktorý uvádza zákon – vždy s prihliadnutím na individuálne okolnosti charakterizujúce závažnosť vzniknutej ujmy a na jedinečnú povahu okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Náhradu nemajetkovej ujmy nie je možné kvantifikovať. Náhrada skutočne zodpovedajúca utrpenej ujme je pojmovo vylúčená a priznávaná náhrada je tak len akousi „finančnou náplastou“, ktorou je pozostalým obete dopravnej nehody umožnené kompenzovať utrpenú ujmu formou peňažnej výhody. Z tohto pohľadu preto akokoľvek vysoká priznaná suma nemôže nikdy skutočne odstrániť, napraviť, odvrátiť utrpenú bolesť blízkych osôb, svojím spôsobom môže iba vyvážiť ich utrpenie. Stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je síce vecou voľnej úvahy súdu, jeho úvaha musí byť ale náležite odôvodnená a vždy musí mať základ v takých konkrétnych skutkových zisteniach súdu, ktoré zohľadňujú individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu a so zreteľom na ne sú relevantné pre posúdenie primeranosti náhrady v zmysle § 13 ods. 3 OZ. V danom prípade odvolací súd zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcom 1/ až 4/ priznal súd prvej inštancie, odôvodnil tým, že výška náhrad priznaných súdom prvej inštancie nezohľadňuje obmedzenie vyplývajúce z § 12 a § 13 zákona o obetiach. Podľa odvolacieho súdu výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi. Takýto prístup odvolacieho súdu, nech by bol akokoľvek motivovaný pozitívnou snahou o dosiahnutie porovnateľného posúdenia veci v porovnateľných prípadoch, nemôže bez ďalšieho v potrebnej miere vystihnúť to, ako široko, mnohohrstevne a rozmanito je vnútorne rozčlenená (štruktúrovaná) osobnosť každej fyzickej osoby, aké individuálne a neopakovateľné vzťahy vznikajú medzi ňou a jej rodinnými príslušníkmi a aké dôsledky spôsobuje násilné prerušenie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorému dochádza stratou člena rodiny. Je nespochybniteľné, že negatívny zásah do tejto osobnostnej sféry pôsobí zraňujúco individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, sama jeho podstata, jeho emócie, vzťahy k iným, sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to aj dôsledky zásahov do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne. Na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do týchto oblastí súkromného a rodinného života je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi a už vôbec nie kategoricky odvíjať výšku nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla od výšky sumy odškodnenia obetí trestných činov určenej zákonom o obetiach. Odborná spisba považuje určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody od rozsahu odškodnenia podľa zákona o obetiach za argumentačné tendencie, ku ktorým uvádza, že zákon o obetiach ustanovuje pevnou sumou výšku odškodnenia v prípade spôsobenia smrti v dôsledku trestného činu na 50-násobok minimálnej mzdy (§ 12 ods. 2 zákona o obetiach), ktorú možno z osobitných dôvodov primerane znížiť (§ 14 zákona o obetiach). Odvíjať rýdzo súkromnoprávne nároky od verejnoprávnych predpisov, ktorými na seba štát dobrovoľne preberá záväzok odškodnenia pri najzávažnejších zásahoch do osobnej a telesnej integrity (a ktorého výška závisí výlučne od „nastavených parametrov sociálneho štátu“), nie je presvedčivé, ani spravodlivé. Vzhľadom k verejnoprávnejmu charakteru osobitnej regulácie sa nejaví ako vhodné prebrať verejnoprávnu konštrukciu odškodňovania do rýdzo súkromnoprávných vzťahov. Zákomom o

obetiach na seba štát preberá záväzok kompenzovať dôsledky spôsobené trestnou činnosťou iných subjektov. V danom prípade pri odškodňovaní pozostalých obetí dopravnej nehody nie sú prítomné také spoločné znaky, ktoré by zdôvodňovali analogickú aplikáciu tejto maximálnej výšky odškodnenia na rýdzo súkromnoprávne vzťahy medzi sekundárnou obeťou a pôvodcom protiprávneho zásahu. Navyše, záväzok štátu uhradiť obetiam trestných činov určitú peňažnú čiastku je len podporným mechanizmom a nevylučuje súkromnoprávny nárok na náhradu voči skutočnému páchatelovi ako pôvodcovi zásahu v rozsahu, v akom nebol pokrytý poskytnutou sumou zo strany štátu. Poškodenej osobe preto zákon o obetiach nebráni uplatniť si zvýšnú sumu náhrady za nemajetkovú ujmu priamo voči porušiteľovi. Považovať tak sumu odškodnenia v zákone o obetiach za akýsi horný limit nemajetkovej ujmy vo všeobecnosti nemožno považovať za správne. Vzťah medzi sekundárnou obeťou a škodcom by sa mal spravovať iba súkromnoprávnymi pravidlami určenými k jeho regulácii a výška náhrady by mala byť ustanovená podľa zákonných kritérií vykladaných spôsobom, aby bol čo najviac dosiahnutý cieľ týchto zákonných noriem. (Trojčáková, V.: Určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy sekundárných obetí, IN: Súkromné právo č. 3/2020.)". Aj vzhľadom na vyššie citovanú relevantnú časť odôvodnenia rozhodnutia NS SR záver, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých obeť dopravnej nehody nie je dôvodné túto náhradu obmedziť najvyšším prípustným odškodnením podľa zákona o obetiach trestných činov možno podľa názoru odvolacieho súdu analogicky aplikovať aj pri určovaní výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy inej osoby, do ktorej osobnostných práv (najmä práva na súkromný a rodinný život) bolo neoprávnené zasiahnutého iným spôsobom, nemusí sa jednať pozostalého obeť dopravnej nehody a to o to viac, že k neoprávnenému zásahu nedošlo trestným činom.

65. Žalovaný v odvolaní s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017 argumentuje, že všeobecné súdy musia zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako. Odvolací súd rešpektuje ústavným súdom vyslovený názor a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou praxou rozhodol aj v tejto veci. Predmetom odvolacieho konania už boli skutkovo a právne totožné prípady náhrady nemajetkovej ujmy požadované príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru prejednávané napr. Okresným súdom Zvolen. Až na jednu vec vedenú na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15C/16/2021 bolo žalobám, ktorými bola uplatnená istina peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vyhovené v plnom rozsahu a odvolacím Krajským súdom v Banskej Bystrici boli žalobám vyhovujúce rozhodnutia potvrdené ako vecne správne (sp. zn. 17Co/59/2022, 16Co/36/2022, 17Co/47/2022, 14Co/36/2022, 16Co/26/2022, 16Co/53/2022, 14Co/34/2022, 17Co/16/2022) a pokiaľ Okresný súd Zvolen žalobe nevyhovel, vo veci sp. zn. 8C/15/2021 Krajský súd v Banskej Bystrici zmenil jeho rozsudok rozsudkom sp. zn. 16Co/11/2022 a žalobe vyhovel.

66. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného osobnostného práva (práva na ochranu zdravia a práva na súkromie) a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne.

67. Pokiaľ ide o žalobou uplatnený úrok z omeškania z peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, na rozdiel od súdu prvej inštancie je odvolací súd názoru, že ak nemožno analogicky aplikovať zákon č. 514/2003 Z.z. na samotnú škodu (istinu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy) spôsobenú nesprávnou transpozíciou smernice 2003/88/ES, nemožno tento zákon analogicky, resp. primerane aplikovať ani na jej príslušnosť. Preto nie je použiteľná ani judikatúra, na ktorú poukazoval žalobca, či žalovaný riešiaci moment počiatku omeškania so zaplatením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej pri výkone verejnej moci odvíjajúca sa od ust. § 16 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom do

31.12.2012 (kedy toto ustanovenie počiatok omeškania ešte osobitne neriešilo - rozsudok NS SR sp. zn. 6 Cdo 185/2011 zo dňa 14.03.2012) a v znení účinnom po tomto dátume (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/191/2020 zo dňa 27.01.2022, sp. zn. 4Cdo/48/2017 zo dňa 30.07.2019, sp. zn. 4Cdo/257/2019 zo dňa 26.02.2020, sp. zn. 7Cdo/243/2019 zo dňa 28.10.2020). Keďže peňažná náhrada nemajetkovej ujmy bola žalobcovi priznaná na základe analogickej aplikácie § 11 a § 13 OZ, je podľa názoru odvolacieho súdu na mieste analogicky aplikovať aj judikatúru najvyššej súdnej authority – Najvyššieho súdu SR riešiacu otázku omeškania s plnením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch priznania tejto náhrady z dôvodu neoprávneného zásahu do ochrany osobnosti, najmä ak priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je v tomto prípade založené na tom, že v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu – práva na ochranu zdravia, práva na súkromie, či práva na rodinný život. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Co 15/97 zo dňa 24.06.1998, zverejnený v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 45/2000, ktorého právna veta o. i. znie: „Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“ Tento záver vychádza z názoru: „Pokiaľ žalovaná v odvolaní namietala, že úrok z omeškania nemôže žalobcovi patriť od 22. marca 1992, pretože sa k uvedenému dňu ešte nemohla dostať do omeškania a nebolo isté, či vôbec bude povinná zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch alebo nie, odvolací súd sa stotožnil s jej názorom. Ustanovenie § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka považuje úroky z omeškania za príslušenstvo pohľadávky. Keďže predmetná pohľadávka nemohla v tomto (dosiaľ právoplatne neskončenom) súdnom konaní ešte vzniknúť, nebolo možné žalovanú zaviazať na zaplatenie úrokov z omeškania.“ Pokiaľ žalobca v tejto otázke poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2149/2017 zo dňa 10.12.2019 riešiaci otázku počiatku omeškania s plnením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odlišne, odvolací súd k tomu uvádza, že v súlade s čl. 2 ods. 2 časť vety pred bodkočiarkou základných princípov CSP, podľa ktorého právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, rozhodol spor podľa ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR. Ústavný súd Českej republiky nie je v podmienkach právneho poriadku SR najvyššou súdnou autoritou. Odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 129/2017 z 31.10.2017, v ktorom sa o. i. uvádza: „V uvedenej súvislosti poukazuje dovolací súd na vysvetlenie obsahu pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ uvedené v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo 6. marca 2017, kde sa uvádza: „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj jednotlivito v doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali“. S prihladením na čl. 3 C. s. p. do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdného dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú.“ Z aktuálnej judikatúry NS SR odvolací súd poukazuje na rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/174/2021 zo dňa 15.08.2023, v ktorom zotrval na záveroch judikátu R 45/2000, hoci sa v danom konaní argumentovalo aj názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2149/2017 zo dňa 10.12.2019: „Posúdenie existencie práva na úrok z omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti v peniazoch je súdnou praxou riešené ustálené, s ktorým posúdením sa súdy nižších inštancií správne stotožnili. Dovolací súd k tejto otázke už judikoval, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Co/15/97 z 24. júna 1998, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 45/2000, m.m. sp. zn. 6Cdo/185/2011). V danom prípade dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe k tejto otázke, ktorej posúdenie súdmi nižších inštancií považuje sa vecne správne. V danom prípade rozhodnutie o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy z titulu zásahu do osobnostných práv je konštitutívnym rozhodnutím, na základe ktorého sa žalovaná dozvedela o jej výške, preto nemôže dôjsť k omeškaniu skôr ako dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na plnenie určenej rozhodnutím súdu.“ a dodal: „Napokon aj ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 72/2019 z 2.

októbra 2019 vyslovil, že rozhodnutie o práve na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka nie je možné považovať za rozhodnutie deklaratórnej povahy. Ústavný súd vychádza z toho, že sú predmetom posúdenia a úvahy súdu otázky, či sú vôbec splnené podmienky na priznanie tohto práva uplatneného v žalobe a v akom rozsahu. Teda nejde tu o povinnosť na strane zasahovateľa, ktorá by vyplývala priamo z hmotného práva, a už vôbec nie jej rozsah. Jedine vo veci konajúci súd konštituuje a priznáva právo, keď autoritatívne posúdi neoprávnenosť zásahu. Na uvedenom nemení nič ani skutočnosť, že možnosť priznania tohto práva vyplýva z hmotného práva, konkrétne úpravy § 13 Občianskeho zákonníka.“ Aj v náleze č. k. I. ÚS 22/2024 – 56 zo dňa 12.06.2024 Ústavný súd SR zotrval na názore o konštitutívnom charaktere súdneho rozhodnutia o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu neoprávneného zásahu do práv na ochranu osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka.

68. Žalovaný v odvolaní pri odvolacom dôvode podľa § 365 ods. 1 písm. d) Civilného sporového poriadku žiadnym spôsobom nekonkretizuje vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 90/2019 z 05.11.2019 vyslovil názor, že iba citácia zákona pre vymedzenie odvolacích dôvodov nepostačuje. Odvolací súd konštatuje, že odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP nebol uplatnený spôsobom postačujúcim na prieskum rozhodnutia súdu prvej inštancie aj z hľadiska tohto odvolacieho dôvodu.

69. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie v súlade s § 383 CSP a odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie po vyhodnotení odvolania žalovaného ako čiastočne dôvodného ohľadne úroku z omeškania z peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku vo veci samej o čiastočnom vyhovení žalobe zmenil tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi len sumu 2 000,- € v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, a preto žalobu okrem už súdom prvej inštancie (druhým odvolaním nedotknutým výrokom napadnutého rozsudku) zamietnutej časti zamietol aj v zostávajúcej časti – uplatneného úroku z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 2 000,- € od 04.10.2023 do zaplataenia. Celkovo zamietnutý nárok na úrok z omeškania ku dňu vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, pre ktorý je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP) tak činí sumu 628,34 € (9,25% ročne zo sumy 6 507,66 € od doručenia žaloby žalovanému (04.09.2023) do rozhodnutia odvolacieho súdu (18.09.2024)).

70. Odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 a 2 CSP o nároku strán sporu na náhradu trov konania prvoinstančného i odvolacieho, pretože zmenil prvostupňové rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP). O nároku na náhradu trov konania z istiny peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy a z príslušenstva rozhodol dvoma samostatnými výrokmi majúc za to, že žalobou boli uplatnené dva nároky – 1. nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, kde z hľadiska posudzovania pomeru úspechu strán v konaní a od neho sa odvíjajúceho rozsahu nároku na náhradu trov konania je rozhodujúca len skutočnosť, či základ nároku je daný, nakoľko výška plnenia závisí od úvahy súdu a 2. nárok na úrok z omeškania z uplatnenej istiny peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Aj keď nárok na úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky, v tomto prípade ho s poukazom na už vyššie uvedenú judikatúru NS SR a ÚS SR (viď bod 67. odôvodnenia tohto rozhodnutia) možno považovať za samostatný nárok, nakoľko ho možno (s úspechom) žalobou uplatniť až uplynutím lehoty na plnenie istiny peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy priznanej právoplatným rozhodnutím súdu. Pri určovaní pomeru úspechu pri tomto druhom nároku odvolací súd vychádzal z toho, že neúspech žalobcu spočíva v celom uplatnenom úroku z omeškania (teda požadovaného z istiny 6 507,66 €), pretože ak by bol žalobca uplatnil úrok z omeškania tak ako mal, teda až potom, ako by márne uplynula lehota na plnenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy stanovená v právoplatnom rozhodnutí súdu, vedel by jednoznačne určiť, z akej výšky peňažnej náhrady si má úrok z omeškania uplatniť. Predčasným a nedôvodným uplatnením úroku z omeškania zo sumy 6 507,66 € si teda sám privodil plný neúspech ohľadne tohto nároku.

71. Žalobca mal teda v tomto spore plný úspech pokiaľ ide o nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, pretože základ nároku bol daný a len výška plnenia (nemajetkovej ujmy) závisela od úvahy súdu. Zamietnutie žaloby žalobcu v prevyšujúcej časti istiny preto nemalo vplyv na plný úspech žalobcu v spore. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 – 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od

znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy. Preto ohľadne tohto nároku žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy.

72. Žalovaný mal plný úspech v spore, pokiaľ ide o žalobou uplatnený úrok z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 6 507,66 € od doručenia žaloby (04.09.2023) do zaplatenia. Preto odvolací súd ohľadne tohto nároku žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

73. Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov konania do povinnosti ich náhrady (viď napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

74. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. u 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. u 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súde je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súde je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. u 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).